

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 116 sahifa,
12-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktab o'quvchilarining musiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	10
<i>Abilov Muslim Normuxammadovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati.....	14
<i>Bolqiyev Axmad</i>	
Jamiyat muhitida radikalizmning oldini olishga qaratilgan uzluksiz profilaktika tizimini yaratish	17
<i>Axmedova Iroda Shaxitbekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim va gospital pedagogikani rivojlantirishda pedagogning tashkilotchilik madaniyati: nazariy va amaliy aspektlar	22
<i>Djabborov Ma'sud Bahriddinovich, Arolova Zarina Lochin qizi</i>	
Developing Sociolinguistic Competence in Intensive Teaching of Foreign Languages to Adults	28
<i>G. R. Tolibova</i>	
Языковая выразительность и художественный мир сказки "Муха-Цокотуха"	31
<i>Garifullina Alsu Robert qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish	35
<i>Ibodullayeva Madina Muzaffar qizi</i>	
Nutq kamchiligiga ega bo'lgan bolalarda nutq faoliyatining yuzaga kelish xususiyatlari	38
<i>Ibroximova Fotimaxon Qobiljon qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarni fuqarolik hayotiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasining nazariy-metodologik tahlili (CTP dasturi misolida).....	42
<i>Ikmatullayev G'ayrat Zokirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quv motivatsiyasini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish yo'llari	47
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Ismoilova Mohinur Faxriddin qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	52
<i>Mamanazar Djumayev</i>	
Turli vazn toifalaridagi dzyudochilarning texnik-taktik tayyorgarligini takomillashtirish	61
<i>I. B. Matmuratova</i>	
Maktabgacha ta'limda xalqaro monitoring va baholash dasturlarining o'rni	65
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning intellektuallik koeffitsientini rivojlantirish va zamonaviy ko'nikmalarini shakllantirish	69
<i>Normamatova Sevinch Asror qizi</i>	
Ona tilidan o'quvchilarning pragmatik kompetensiyasining rivojlanganlik darajasini aniqlash mezonlari.....	73
<i>Ollqova O'g'iljon Mamanazarovna</i>	
Oliy ta'limda adaptiv raqamli ta'lim texnologiyalari asosida o'quv jarayoni samaradorligini oshirish modeli ...	77
<i>Quchqarova Dilnovoz Shaymaxammad qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini autentik videomateriallar asosida rivojlantirish metodikasi	81
<i>Qurbonova Shalola Ilhomiddinovna</i>	
Jadid ma'rifatparvarlari pedagogik merosini tadqiq etishning zamonaviy ijtimoiy-pedagogik ahamiyati	84
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini xalqaro baholash dasturlari asosida rivojlantirish	88
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Development of Students' Artistic Taste and Aesthetic Education as a Pedagogical Problem.....	91
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari...	95
<i>Umarov Qobiljon</i>	

Ta'lim va tarbiya tizimida falsafiy yondashuvning pedagogik asoslari ..... 98 Umurov Sharif Rajabovich	98
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlariga oid mashg'ulotlar ustida ishlash ..... 102 Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi	102
Методические основы развития критического мышления обучающихся при изучении информационных технологий в условиях использования искусственного интеллекта ..... 106 Панжиева Назокат Нормаматовна	106
Динамика морфологической системы современного русского языка в условиях цифровизации ..... 111 Тураева Дилфуза Даминовна	111

O'SMIRLARDA HUQUQIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA MA'NAVIY-MA'RIFIY FAOLIYATNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Umarov Qobiljon

Navoiy davlat universiteti

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti dekani o'rinbosari

Annotatsiya: Maqolada o'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Yoshlarning huquqiy bilimlari, fuqarolik mas'uliyati va qonunga hurmat tuyg'usini rivojlantirishda ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarning o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: huquqiy madaniyat, o'smirlar, ma'naviy-ma'rifiy faoliyat, huquqiy tarbiya, fuqarolik mas'uliyati, pedagogik yondashuv.

Abstract: This article analyzes the pedagogical opportunities of spiritual and educational activities in the formation of legal culture among adolescents. The study highlights the development of legal knowledge, civic responsibility, and respect for the law through moral and educational work. Special attention is paid to the cooperation of family, school, and community institutions in improving the effectiveness of legal education and preventing juvenile delinquency.

Key words: legal culture, adolescents, spiritual and educational activities, legal education, civic responsibility, crime prevention, pedagogical approach.

Аннотация: В статье анализируются педагогические возможности духовно-просветительской деятельности в формировании правовой культуры подростков. Раскрываются вопросы развития правовых знаний, гражданской ответственности и уважения к закону посредством духовно-нравственного воспитания. Особое внимание уделяется взаимодействию семьи, школы и махалли в повышении эффективности правового воспитания и профилактике правонарушений среди подростков.

Ключевые слова: правовая культура, подростки, духовно-просветительская деятельность, правовое воспитание, гражданская ответственность, профилактика правонарушений, педагогический подход.

KIRISH

Yangi O'zbekistonda yoshlarni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirish jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash va huquqbuzarliklarning oldini olishning muhim omili hisoblanadi.

Huquqiy madaniyat shaxsning huquqiy bilimlari, huquqiy ongi va qonunlarga amal qilish ko'nikmalarining yig'indisidir. O'smirlik davrida ushbu sifatlarni shakllantirish ma'naviy-ma'rifiy faoliyat orqali samarali amalga oshiriladi.

Maktablarda tashkil etiladigan huquqiy targ'ibot tadbirlari, davra suhbatlari, huquqiy viktorinalar va uchrashuvlar yoshlarning huquqiy bilimlarini boyitadi. Shuningdek, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, milliy qadriyatlarini targ'ib qilish va tarixiy merosni o'rganish o'smirlarda qonunga hurmat tuyg'usini mustahkamlaydi.

Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat jarayonida interfaol metodlardan foydalanish huquqiy tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar tahlili va loyihaviy faoliyatlar o'smirlarda mustaqil fikrlash hamda huquqiy masalalarga ongli munosabatni shakllantiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy ta'lim tizimida o'smirlarning huquqiy madaniyatini rivojlantirish masalasi davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Huquqiy madaniyat shaxsning huquqiy bilimlari, huquqiy ongi, qonunlarga hurmat va huquqiy normalarga rioya qilish ko'nikmalarining majmuasi sifatida namoyon bo'ladi. O'smirlik

davrida mazkur sifatlarni shakllantirish kelajakda yoshlarning faol fuqarolik pozitsiyasini egallashiga xizmat qiladi.

Bugungi kunda yoshlar internet va ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanayotganligi sababli huquqiy tarbiyani raqamli ta'lim vositalari bilan uyg'unlashtirish zarurati ortib bormoqda. Elektron platformalar, onlayn seminarlar, huquqiy viktorinalar va multimedia vositalari orqali huquqiy bilimlarni yetkazish o'smirlarning qiziqishini oshiradi hamda ta'lim samaradorligini ta'minlaydi.

Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning tarbiyaviy ahamiyati. Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat o'smirlarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, qonunlarga itoatkorlik hamda fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Bunday faoliyat doirasida tashkil etiladigan davra suhbatlari, kitobxonlik tanlovlari, ma'naviyat soatlari, uchrashuvlar va ma'rifiy tadbirlar yoshlarning ma'naviy kamolotini ta'minlaydi.

Ayniqsa, buyuk ajdodlarimizning ilmiy va ma'naviy merosini o'rganish yoshlarning axloqiy sifatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Alisher Navoiy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy va Imom Buxoriy kabi mutafakkirlarning qarashlari yoshlarni ezgulikka, adolatga va halolikka undaydi.

Oila, maktab va mahalla hamkorligining o'rni. Huquqiy madaniyatni shakllantirishda oila, maktab va mahalla hamkorligi muhim pedagogik omil hisoblanadi. Oila bolaning dastlabki ijtimoiylashuv muhiti bo'lib, unda huquqiy va axloqiy qadriyatlarning asoslari shakllanadi.

Maktab esa ushbu jarayonni ilmiy-pedagogik asosda davom ettiradi. Mahalla fuqarolar yig'inlari, profilaktika inspektorlari va yoshlar yetakchilari bilan hamkorlikda o'tkaziladigan tadbirlar yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu hamkorlik tizimi o'smirlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish hamda turli salbiy holatlarning oldini olish imkonini beradi.

Huquqbuzarliklar profilaktikasida innovatsion yondashuvlar

O'smirlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Trening mashg'ulotlari, keys-stadilar, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, debat va munozaralar yoshlarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, tengdosh-tengdoshga tamoyili asosida tashkil etilgan tarbiyaviy tadbirlar o'smirlar orasida ijobiy xulq-atvorni targ'ib qilishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Bunday yondashuv yoshlarning o'zaro muloqotini kuchaytiradi va huquqiy madaniyatni shakllantirishga yordam beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga asoslangan pedagogik modeli taklif etildi. Oila, maktab va mahalla hamkorligining integratsiyalashgan mexanizmlari ishlab chiqildi.

Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish orqali huquqiy tarbiya samaradorligini oshirish yo'llari asoslandi. Huquqiy madaniyatni baholash mezonlari va ko'rsatkichlari takomillashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari hamda mavjud pedagogik tajribalar asosida o'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyat samaradorligini oshirish yuzasidan quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Ta'lim muassasalarida huquqiy tarbiyaga oid ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar sonini ko'paytirish va ularni muntazam ravishda tashkil etish maqsadga muvofiq.
2. Oila, maktab va mahalla hamkorligini mustahkamlash orqali o'smirlarning huquqiy ongi va fuqarolik mas'uliyatini rivojlantirishga qaratilgan yagona tarbiyaviy tizimni shakllantirish lozim.
3. Huquqiy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qiluvchi interfaol metodlar (debat, munozara, keys-stadi, rolli o'yinlar, treninglar)dan keng foydalanish tavsiya etiladi.
4. Raqamli ta'lim texnologiyalari va multimedia vositalarini huquqiy tarbiya jarayoniga joriy etish orqali o'smirlarning qiziqishi va faolligini oshirish zarur.
5. Yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, ayniqsa ma'naviy-axloqiy va huquqiy mazmundagi adabiyotlarni targ'ib qilish maqsadga muvofiqdir.
6. Huquq-tartibot organlari vakillari, yuristlar va soha mutaxassislari bilan uchrashuvlar tashkil etish orqali o'smirlarda qonunlarga hurmat tuyg'usini mustahkamlash lozim.
7. O'smirlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularni sport, san'at, fan va ijodiy to'garaklarga keng jalb etish orqali salbiy xulq-atvor va huquqbuzarliklarning oldini olish mumkin.

8. Pedagog va sinf rahbarlarining huquqiy tarbiya bo'yicha malakasini oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.
9. Huquqiy madaniyat darajasini baholash mezonlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish o'quvchilar bilan olib borilayotgan tarbiyaviy ishlar samaradorligini aniqlash imkonini beradi.
10. Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan ma'naviy-ma'rifiy dasturlarni takomillashtirish orqali o'smirlarda vatanparvarlik, qonuniylik va fuqarolik mas'uliyati sifatlarini yanada rivojlantirish mumkin.

Amaliy tavsiya: Maktablarda "Yosh huquqshunoslar klubi", "Huquqiy madaniyat haftaligi" va "Qonun va yoshlar" loyihalarini yo'lga qo'yish o'smirlarning huquqiy bilimlarini oshirish hamda huquqbuzarliklar profilaktikasi samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat o'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishning samarali pedagogik vositasi hisoblanadi. Mazkur faoliyat yoshlarning huquqiy ongini rivojlantirish, fuqarolik mas'uliyatini kuchaytirish va huquqbuzarliklarning oldini olishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, huquqiy targ'ibot ishlari, interfaol metodlar hamda innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish o'smirlarning huquqiy bilimlarini boyitadi, qonunlarga hurmat ruhida tarbiyalanishiga yordam beradi.

Shuningdek, oila, maktab va mahalla hamkorligiga asoslangan tizimli faoliyat o'smirlarda huquqiy madaniyatni rivojlantirishning muhim omili ekanligi aniqlandi. Raqamli ta'lim vositalari va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyat bilan uyg'unlashtirish esa huquqiy tarbiya samaradorligini yanada oshiradi. Natijada o'smirlarda qonuniylikka rioya qilish, ijtimoiy mas'uliyatni his etish, vatanparvarlik va faol fuqarolik pozitsiyasi kabi muhim sifatlar shakllanadi.

Demak, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni pedagogik jihatdan to'g'ri tashkil etish hamda innovatsion yondashuvlar bilan boyitish o'smirlarning huquqiy madaniyatini rivojlantirish, ularni barkamol va mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashning muhim shartlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Hasanboyev J., To'raqulov X. Pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2020.
4. Musurmonova O. Oila ma'naviyati va tarbiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
5. Nishonova Z.T., Alimuhamedov A. Pedagogik psixologiya. – Toshkent, 2021.
6. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
7. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: Fan, 2019.
8. Egamberdiyeva N.M. Tarbiya nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2021.
9. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
10. Xoliqov A.A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018.
11. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.
12. Alisher Navoiy. Mahlub ul-qulub. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.